

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

§. 3. De rebus inculpabiliter ignoratis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

cessitate Præcepti scire tenetur; potest tamen Confessarius nihilominus illum absolvere; modo prius moneat juxta regulas mox tradendas, ut tunc de negligentia, si qua mortaliter culpabilis hinc intercessit, doleat, & se accuset; postea verò, quàm primùm commodè potest, addiscere studeat, quæ discenda sunt.

§. II.

De aliis rebus necessariis, vel culpabiliter ignorantis.

127. Si pœnitens ignoret aliquid circa agenda, vel omittenda, tunc Confessarius quoad illius instructionem faciendam, vel non faciendam observet seqq. Regulas. I. Si pœnitens ignoret aliquid, quod ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ est necessariò requisitum; ut, si ex ignorantia non doleat de peccatis; non habeat propositum emendationis; non exprimat speciem, aut numerum peccatorum mortalium; velit absolvi à non habente Jurisdictionem in illum, vel in illius peccata &c. tunc Confessarius ante absolutionem debet illum instruere, & meliùs disponere, quia alioquin vel invalidè, vel saltem illicitè absolveret, & ob irreverentiam Sacramento illarum Sacrilègium committeret infidelis minister, iniquus Judex. II. Si pœnitens id, quod solet agere vel omittere, per ignorantiam putet esse peccatum, cum non sit, tunc Confessarius debet dedocere errorem; quia ex officio Medici boni debet etiam in futurum præcavere gravem lapsum, peccatum, & Damnum Pœnitentis. Tamb. *de Confess.* l. 3. cap. 4. n. 3. III. Si pœnitens id,

quod solet facere vel omittere, per ignorantiam putet non esse invalidum, aut sub mortali illicitum, cum tamen revera sit; tunc distinguendum est cum Sanch. *de Matrim.* l. 2. *Disp.* 38. *nota*, & aliis citandis. Nam ejusmodi ignorantia vel est mortaliter culpabilis, vel inculpabilis. Si est mortaliter culpabilis, tunc Pœnitens, quamdiu illam habet, est in statu peccati mortalis; ergo ut desistat ab eo, moneri debet; & si nolit, absolvi non potest. Laym. *tr.* 6. *cap.* 13. *n.* 5. *ex communi.*

§. III.

In rebus inculpabiliter ignorantis.

128. IV. Si ignorantia, ex qua pœnitens putat id, quod agit vel omittit, non esse invalidum, vel mortaliter illicitum, cum tamen reipsa sit, est inculpabilis, seu quod hinc pro eodem sumitur, invincibilis; tunc Confessarius vel potest, vel non potest prudenter sperare suæ monitioni pœnitentem obtemperaturum, & notabiliter se emendaturum. Si non potest prudenter id sperare, tunc debet pœnitentem in sua bona fide relinquere, & non monere; juxta famosam illam, & ab Auctoribus passim hinc usitatam S. Augustini gnomen: *si scirem, tibi non prodesse, non te monerem; non te terrerem*; quia in hoc casu monitio nihil prodesset, sed plurimùm obesset, faceretque, ut pœnitens; qui antè ob inculpabilem ignorantiam peccavit, & postea adhuc peccaturus fuisset tantùm materialiter, deinceps post habitam notitiam semper peccaturus sit formaliter. Unde si pœnitens cum impedimento di-

rimente

rimente velit contrahere, vel jam contraxerit Matrimonium; vel si non habeat jus petendi debitum conjugale propter suum votum castitatis, vel affinitatem contractam cum conjugee; vel possideat bona aliena; vel exerceat usuram; vel reus capitale crimen, quod Judici teneretur hîc & nunc fateri, neget &c. & invincibiliter ignoret, ea esse invalida, vel illicita, neque prudenter sperari possit, eum post meliorem instructionem, hæc cum notabili profectu vitaturum, tunc Confessarius non debet, nec potest illum monere. Lugo de pœnit. Disp. 22. n. 24. Dicast. Disp. 10. à n. 31. Palao de pœnit. Disp. un. p. 19. n. 7. Laym. l. c. Bonac. Tom. 1. de Matr. q. 3. p. 15. ult. n. 4. & Tan. tom. 4. Disp. 6. q. 9. n. 101. & alii communiter.

Quod tamen juxta cit. DD. intelligendum est cum hac triplici exceptione. 1. nisi in casibus, in quibus ejusmodi ignorantia pœnitentis redundaret in damnum boni publici; ut si Concionator ex invincibili ignorantia traderet doctrinas, quæ sunt hæreticæ; vel qui invalidè ordinatus est Sacerdos, legeret missas, audiret confessiones; vel hosti aut aliis daret occasionem subjugandi urbem, privandi suis bonis aut juribus; vel alios scandalizaret, illos ad idem malum, quo ipse laborat, inducendo, ut sæpe solent facere dediti molliciti &c. Talis enim omnino debet sui erroris commoeri, etiamsi apud illum nulla spes sit alicujus emendationis; quia id exigit obligatio tuendi boni publici, eique meritò postponitur damnùm spirituale alicujus privati hominis, in quod ipse ex sua malitia voluntariè se videtur esse conjecturus. 2.

nisi in casibus, in quibus Confessarius advertit pœnitentem brevi per se, vel per alium agniturum suum errorem, & simul judicat, cum non faciliè habiturum, qui postea, sicut ipse modò, possit, aut velit tam seriò dehortari, tam apta remedia suggerere. Nam hæc, etsi nihil profutura sint ad emendationem, possunt tamen scienter & voluntariè peccaturis utiliter inculcari, ne deinde defectum debite instructionis pro excusatione suæ malitiæ prætereundere valeant. 3. nisi pœnitens ipse interroget Confessarium, de quo infra n. 131.

129. Si Confessarius prudenter sperare possit suam monitionem pœnitenti, ex invincibili ignorantia peccanti, notabiliter profuturam, & nulli alteri graviter obfuturam, tunc tenetur eum de errore monere, & meliùs instruere. Ratio, quia officium Doctoris, quod Confessarius gerit, omnino exigit, ut, quam commodè potest, ignorantiam Discipuli tollat, impediatur inde orta peccata materia (cum verè sint etiam aliquod malum) doceatque ea, quæ ad servandas leges sunt necessaria. Palao cit. Disp. un. p. 19. n. 8. Unde ille *ibid.* n. 9. cum Laym. l. c. n. 6. rectè infert, regulariter pœnitentem, si ex ignorantia invincibili agat de Matrimonio cum impedimento ditimente contrahendo esse monendum; quia cum ex Matrimonio invalidè contracto oriantur tam multa, eaque tam gravia incommoda, præsumi potest & plerumque debet, quòd pœnitens sit post monitionem destitutus à contractu, vel certè dispensationem, saltem ante consummationem periturus. Sic etiam Confessarius debet invincibiliter ignorantem monere

02

mal
ntia

monere de impedimento Matrimonii jam contracti vel petendi debiti, si ipse vel alius possit facile, & statim impedimentum sine ullo incommodo tollere; item morigeros adolescentes aut Juvenes, qui invincibiliter ignorant, obicænos tacet, quos in se exercent, aut molliem esse grave peccatum; uti & homines probos, qui hæc verba: *DEUS sit mihi testis*, quibus continuò uti solent, non habent pro Juramento &c. Nam de hujusmodi personis prudenter sperari potest, quòd cognita veritate notabiliter sint sese emendaturæ.

Dixi autem monitionem esse faciendam, si nulli alteri sit graviter obfutura. Nam ipsa recta ratio & lex Charitatis exigit, ut cum alicui prodesse volumus, eidem vel aliis non majus aut æquè magnum malum, ac bonum absque necessitate inferamus. Unde Confessarius, cum videt pœnitentem, si moneatur de nullitate v.g. contracti sui matrimonii, in quo ex inculpabili ignorantia hæret, facile quidem pariturum; videat tamen simul etiam vel ex dispensatione, vel ex divortio oriturum valde grave scandalum populi, vel damnum prolis, vel uxoris in bonis famæ, corporis, vel fortunæ; vel magnas lites, rixas, & inimicitias inter utramque familiam &c. tunc debet non docere, sed tacere, inquit, Tan, *cit. q. 9. n. 101. & alii cit.* quia præstat putatitii conjugis peccata materialia permittere, quàm tam gravibus malis causam dare. Laym, *l.c.* Lug. *de pœnit. Disp. 22. n. 27.* Dicast. *Disp. 10. n. 552.*

Quando autem dubium est, an monitio sit pœnitenti vel aliis obfutura, tunc optimâ regula Filliucii, & aliorum apud

Lug. & Dicast. est, ut attendatur, an bonum, quod ex monitione speratur, sit notabiliter majus, quàm malum, quod ex eadem timetur, vel econtra. Nam si bonum est notabiliter majus, facienda erit monitio; si malum, omittenda.

130. Si pœnitens de invincibili ignorantia, quam circa valorem, vel obligationem alicujus rei habet, non possit moneri, quia videtur vel ipse non pariturus, vel aliis inde grave damnum oriturum; tum autem sine alia justa causa ex mera displicentia, molestia, fastidio, non velit id præstare, ad quod supposito errore suo sub mortali tenetur, v.g. in Matrimonio putatitio cohabitare conjugum, reddere ei debitum &c. tunc Confessarius non potest eum absolvere, quia ita nolendo agit contra conscientiam erroneam in re gravi, ergo graviter peccat. Bonac. *cit. q. 3. p. 15. & ult. n. 3.* Dicast. *cit. Disp. 10. n. 538.* Hinc autem jam Confessarius pœnitentem ejusmodi potest non solum monere, ut desistat à voluntate non cohabitandi, non reddendi &c. vel generatim ei dicere, eum non impediri; conjuges debere sibi invicem reddere debitum, ut vult Bonac. *l.c. n. 6.* Sed insuper potest, & quandoque etiam debet directè & in specie hortari, ut conjugum reddat debitum, & positivè velit reddere, aliàsque actiones exercere, quas stante ejusmodi ignorantia & erroneâ conscientia non potest sine peccato omittere. Laym. *cit. tr. 6. cap. 13. n. 6. v. ceterum.* Dicast. *l.c. n. 535.* Palao *de pœnit. Disp. un. p. 19. §. 1. n. 11. & alii.* Ratio, quia pœnitens suppositâ sua invincibili ignorantia tenetur sub mortali reddere debitum putatitio conjugum, ut Bonac.

nac. fatetur; ergo si non reddendo, vel non volendo reddere peccavit, idque confiteatur, tunc debet id per voluntatem positivè contrariam retractare; & quidem etiam directè, atque in specie, si tunc nullum aliud habeat peccatû; ergo Confessarius, sicut alios pœnitentes, ita etiam istum potest, & quandoque debet directè, & in specie hortari ad positivam illam retractationem non redditionis, seu voluntatis non reddendi, adeoque, quod idem est, hortari ad reddendum, ad volendum reddere.

Neque in hoc Confessarius mentitur, aut hortatur ad copulam intrinsecè malam. Nam, suppositâ & stante pœnitentis invincibili ignorantia de nullitate Matrimonii, verum est, quòd obligetur ad redditionem; & copula illa, cum sit conscientie invincibiliter erroneæ conformis, tam parùm potest esse formaliter mala & peccatum, quàm parùm quævis alia, quæ est conscientie rectæ conformis. vide Palao de Conscient. Disp. 1. p. 2. & sup. l. 1. p. 5. n. 84. & seq.

§. IV.

Quid, si pœnitens interroget de suo errore?

131. Sed adhuc superest hîc Quæstio: Quid facere possit vel debeat Confessarius, si pœnitens illum interroget de re, circa quam invincibiliter errat; an v.g. possit in Matrimonio contracto persistere? debitam reddere &c. Communis autem sententia Bonac. Laym. Lugonis & aliorum absolutè affirmat, Confessarium debere interroganti aperire veritatem. Quod & ego admitto, sed cum li-

R. P. Sto. Trib. Pœnit. Lib. II,

mitatione preced. num. explicatâ, hoc est, si videatur veritas, ejusque cognitio illi profutura, & nulli graviter obsutura. Nam vel interrogat, quia habet dubium, aut scrupulum; ergo hoc ipso non ampliùs habet ignorantiam invincibilem; cum hujus unicum signum hic sit juxta Laym. cit. n. 6. v. ceterum. & Bonac. cit. p. 15. n. 10. si alicui nihil in contrarium occurrat, quod gravet, aut inquietet; ergo Confessarius, cum commodè possit, debet illum suo dubio aut scrupulo liberare, & de veritate edocere. Vel interrogat tantùm, quia cupit suam opinionem, quam pro indubitata habet, etiam à Confessario approbari & confirmari; tunc autem si Confessarius respondeat, non potest ita veritatem celare, ut non videatur ipso facto approbare interrogantis errorem; atqui istud in dato casu est etiam illicitum: ergo si respondere velit, debet veritatem aperire.

Quod si laborans invincibili ignorantia moneri non possit, vel quia respectu illius nulla est spes emendationis; vel quia respectu aliorum subest metus damni gravis, & tamen ille de suo errore interroget, sive jam ut dubitans, sive tantùm ut petens approbationem, tunc videtur utile fore, ut Confessarius fingat se non audivisse, vel non attendisse, vel oblitum esse respondere, sicut ait Lug. l. c. n. 29. quia interrogans sic non confirmatur, sed tantùm relinquitur in suo errore; item ut Confessarius non plus respondeat, quàm quod præcisè satis est ad interrogationem; sicut monet Laym. l. c. Sed neutrum hoc sufficit, si pœnitens urgeat responsum, vel de illo ipso, in quo summa rei versatur, interroget,

L

Rectius